

Inzicht in de overheidsfinanciën juni 2023

Ontwikkelingen met betrekking tot de overheidsontvangsten, overheidsuitgaven en financiering

Paramaribo, 25 september 2023

Algemeen

De ontwikkelingen met betrekking tot de overheidsontvangsten, overheidsuitgaven en financiering van de Staat over de maand juni 2023 worden nader toegelicht in de onderhavige nota. De cijfers die gepresenteerd worden zijn geclassificeerd volgens de internationale methodologie van de Government Finance Statistics Manual (GFSM) van het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Voor de compilatie van de tabellen is gebruik gemaakt van de informatie van de overheidsrekeningen bij de Centrale Bank van Suriname (CBvS) en overige commerciële banken. Verder wordt er ook data beschikbaar gesteld door het Bureau voor de Staatsschuld (SDMO), de Centrale Betaaldienst (CBD) en het Directoraat der Belastingen.

Op vrijdag 24 februari 2023 is de ontwerpwet houdende vaststelling van de ontwerp Staatsbegroting van de uitgaven en de ontvangsten voor het dienstjaar 2023 (Wet Staatsbegroting 2023) goedgekeurd door de Nationale Assemblée. Als beheerder van alle staatsgelden ziet het Ministerie van Financiën en Planning erop toe dat de begrotingsuitvoering in lijn is met de goedgekeurde begroting en dat de begrotingsdiscipline in acht wordt genomen. Er zijn instructies uitgevaardigd om alle vak ministeries en onder haar vallende parastatalen en staatsbedrijven, erop te wijzen dat van elke besteding achteraf onderbouwd moet kunnen worden aangetoond dat de middelen doelmatig zijn besteed.

Vermeldenswaard is dat de GFS-publicatie tabellen verschillen kunnen hebben met de maandrapportages van de ministeries, omdat gewerkt wordt uit een andere bron (bank statements). De rapportage van de ministeries heeft als bron het IFMIS (Integrated Financial Management Information Systems) en vooralsnog zijn niet alle informatie tijdig beschikbaar (met name gerealiseerd).

Ontwikkeling overheidsfinanciën

Op 14 juni 2023 heeft de Raad van Bestuur van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) goedkeuring gegeven aan de tweede review van het Extended Arrangement onder de Extended Fund Facility. De inspanningen die gepleegd werden door de Surinaamse autoriteiten om het economische herstelprogramma weer op spoor te krijgen, nadat er een stagnatie ontstond van meer dan een jaar, heeft vruchten afgeworpen.

Er wordt technische assistentie (TA) verleend door internationale organisaties, in het bijzonder de Inter-American Development Bank (IDB), de Caribbean Regional Technical Assistance Centre (CARTAC) en het IMF om verder te werken aan de doelstellingen van bovengenoemd programma. Capaciteitsversterking op het gebied van Cash Management, Treasury, Chart of Accounts (CoA), Government Finance Statistics (GFS), Medium-term Fiscal Framework (MTFF),

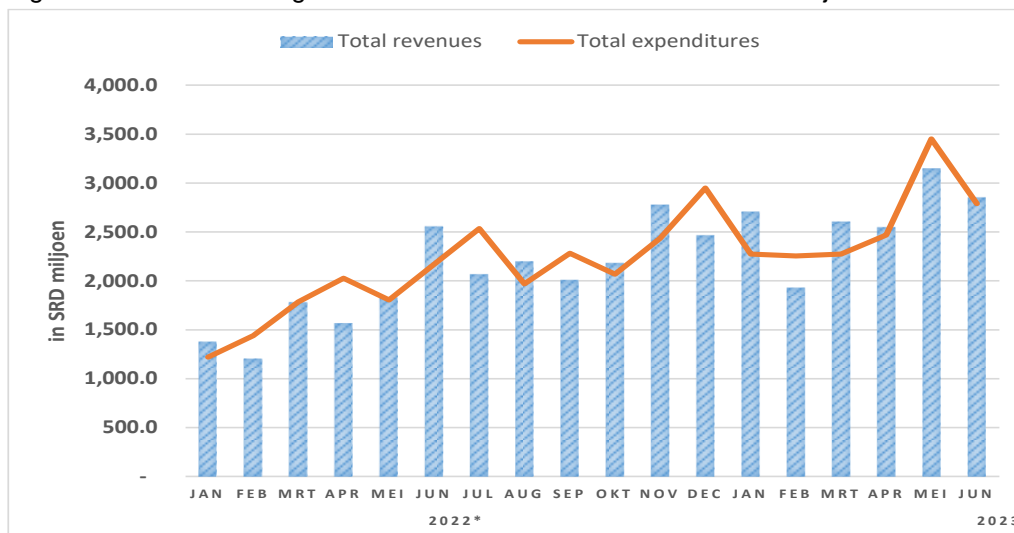
Public Finance Management (PFM) en Belasting over de Toegevoegde Waarde (BTW) zijn enkele die uitgevoerd zijn of nog in uitvoering zijn. Er is vooruitgang geboekt met de structurele hervormingen om instellingen en management te versterken. Ook wetgeving die verouderd zijn of waar aanpassingen noodzakelijk zijn vanwege veranderende inzichten of tijd, worden onder de loep genomen en zo nodig zullen deze geamendeerd worden.

Na langdurige onderhandelingen sedert 2020, heeft de regering een mijlpaal bereikt in mei 2023 door een principeakkoord te bereiken met de Eurobond Crediteur Comité over de herstructurering van de Openheimer schulden. Niet lang daarna is er ook een akkoord bereikt over de schuldherschikking met India.

De druk op de wisselkoers is de afgelopen maanden afgenomen en de inflatie die weliswaar nog steeds hoog is, vertoont een neerwaartse trend.

De ontwikkeling van de overheidsfinanciën ultimo juni 2023 is gepresenteerd in tabel 1 en figuur 1. De overheidsfinanciën zijn verbeterd in 2023, maar het blijft een uitdaging om aan de maandelijkse betalingsverplichtingen te kunnen voldoen. Bovendien moet rekening worden gehouden met de betalingsachterstanden die teruggaan naar 2015 en een extra belasting zijn bij de begrotingsuitvoering. Bijzondere aandacht besteed wordt gegeven aan het sociale bijstand programma om de sociaal zwakkeren te helpen. Ultimo juni 2023 is op de primaire rekening een surplus geregistreerd van SRD 1.984 miljoen.

Figuur 1. De ontwikkeling van de overheidsfinanciën 2022 tot en met juni 2023

Tabel 1. Overheidsfinanciën juni 2023 t.o.v. juni 2022 (in SRD miljoen) en 1ste halfjaar 2023 begrotingsuitvoering (in %)

	jan-jun 2022	jan-jun 2023	Begroting 2023	Begr. Uitvoering 2023 in %
Totale ontvangsten (aangepaste kas)	10,320.4	15,786.1	33,774	47
Belasting ontvangsten	7,258.2	9,727.9	21,055	46
Directe belastingen	4,866.9	6,011.7	10,697	56
Indirecte belastingen	2,391.2	3,716.3	10,358	36
Niet-belasting ontvangsten	3,026.0	6,048.2	12,202	50
Schenken	36.2	10.0	517	2
Total uitgaven (aangepaste kas)	10,446.6	15,510.0	34,988	44
Personele uitgaven	3,168.6	4,250.8	8,360	51
Aanschaf goederen en diensten	1,288.2	2,279.3	4,074	56
Subsidies en bijdragen	4,213.1	5,702.1	14,288	40
Interest	730.3	1,727.6	4,293	40
Kapitaalsuitgaven	1,046.4	1,550.3	3,974	39
Primaire rekening	604.1	2,003.6	3,078	
Totale rekening	(126.3)	276.1	(1,215)	
Statische discrepantie	46.9	(227.3)		
Netto Financiële Transacties	(79.3)	48.8		
Netto overheidstegoeden	903.6	84.9		
Netto overheidsverplichtingen	983.0	36.1		

Overheidsontvangsten

De ontvangsten bestaan uit de belastingontvangsten, de niet-belastingmiddelen en schenkingen. In de categorie belastingontvangsten (directe en indirecte belastingen) behoren onder andere inkomstenbelasting, loonbelasting, invoerrechten, omzetbelasting, accijnzen, houtuitvoer en verbruiksbelastingen. De niet-belasting ontvangsten omvat onder andere de royalty's en dividend. De belasting als niet-belasting ontvangsten worden gestort in de Surinaamse munteenheid (SRD) als in valuta (USD/EURO).

Op basis van de voorlopige cijfers januari tot en met juni 2023, is het aandeel van de grote mijnbouwbedrijven en de kleinschalige goudexportbedrijven respectievelijk 90% om 10% in de totale mijnbouw ontvangsten. De bijdrage van Staatsolie in de totale mijnbouw ontvangsten is 60%, gevolgd door Newmont, Zijin/RGM, kleinschalige goudbedrijven (goud exporterende bedrijven) en overige (Suralco en offshore bedrijven).

De grootste inkomstenbron afkomstig van Staatsolie zijn de dividend opbrengsten. De ontvangsten in USD, met name de dividend opbrengsten, worden gebruikt om de buitenlandse betalingen te doen zoals aflossingen, rente, ambassade posten, contributies en buitenlandse facturen voor de gezondheidszorg (o.a. medicamenten). De ontvangsten van Staatsolie worden ook gebruikt voor verrekening van de facturen van de EBS (Energie Bedrijven Suriname), welke wordt geadmistreerd, maar niet gestort in Staatskas. Staatsolie heeft ook BTW (Belasting op de Toegevoegde Waarde) afgedragen. De olieprijs fluctueerde in de eerste helft van 2023 en noteerde in juni 2023 een prijs van rond USD 74. Hoewel de wereld hard bezig is alternatieve energiebronnen te ontwikkelen, vormt de olieprijs nog steeds een belangrijke graadmeter voor de verwachte opbrengsten van ons land.

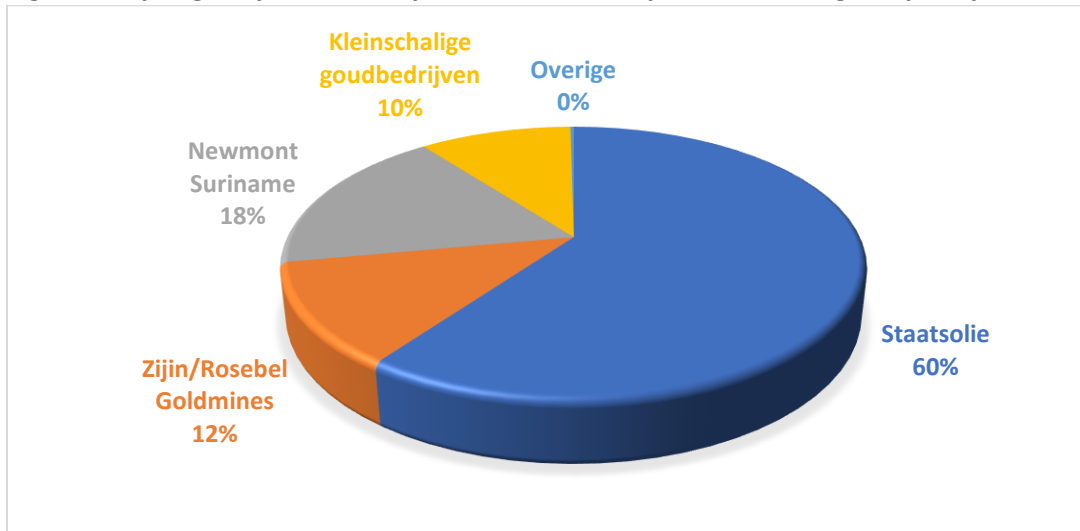
Bij de goudbedrijven zijn de royalty's de grootste inkomstenbron van de Staat. Op maandbasis wordt gemiddeld een bedrag van SRD 300 miljoen aan royalty's gestort in Staatskas. Gedurende dit jaar is er wel een lichte daling te merken bij de geïnde royalty's als gevolg van verminderde productie van goud bij Newmont en kleinschalige goudsector. Ondanks de hogere productie van Zijin/RGM vanwege het betreden van mijnzones met een hogere goudgraad, heeft de verhoogde ontvangsten van Zijin/RGM de terugval niet kunnen compenseren.

Tabel 2. Overheidsontvangsten naar mijnbouw en niet-mijnbouwsector

in SRD mln	Realisatie jan-jun 2022	Realisatie jan-jun 2023
Overheidsontvangsten	10,320.4	15,786.1
Directe belastingen	4,866.9	6,011.7
Mijnbouw	3,083.2	3,570.8
Niet-mijnbouw	1,783.8	2,440.8
Indirecte belastingen	2,391.2	3,716.3
Mijnbouw	-	-
Niet-mijnbouw	2,391.2	3,716.3
Niet-belasting ontvangsten	3,026.0	6,048.2
Mijnbouw	2,347.4	4,027.7
Niet-mijnbouw	678.7	2,020.5
Schenken	36.2	10.0
Mijnbouw	-	-
Niet-mijnbouw	36.2	10.0

Figuur 2. Bijdrage mijnbouwbedrijven in de totale mijnbouw ontvangsten jan – jun 2023

De regering heeft ingaande april 2023 besloten de tarieven voor luchtvaartnavigatie diensten te verhogen, nadat deze langer dan 10 jaren niet zijn verhoogd. Met name de tarieven voor luchtvaartnavigatie diensten van lokale/binnenlandse vluchten zijn significant verhoogd. Tevens zijn de tarieven voor internationale aankomst en vertrek alsook de overvliegtarieven in lijn gebracht met wat in de regio gangbaar is, met inachtneming van de richtlijnen van ICAO (International Civil Aviation Organization). Dit besluit is mede genomen tegen de achtergrond van de stijgende operationele kosten.

De luchtvaartdienst heeft in dit kader enkele maatregelen moeten treffen om de inning efficiënt en effectief te doen plaatsvinden, met name zorg te dragen voor de basis randvoorwaarden zoals training, equipment, meubilair, goed internetverbinding en genoeg bandbreedte om data te kunnen verzenden en op te slaan, etc). Op basis van de bovengenoemde maatregelen zal de luchtvaartdienst de facturen digitaal kunnen verwerken en factureren.

De stappen die thans ondernomen moeten worden, is de luchtvaartdienst van het nodige te voorzien, om met name het deel van de luchtvaartuigen die niet ADS-B (automatic dependent surveillance - broadcast) "equipped" zijn (dat is ongeveer 20% van de vliegtuigen die in ons luchtruim opereren, merendeels binnenlandse vluchten), door de Radar kunnen worden opgevangen. Suriname beschikt thans over 2 ASD-B stations die de signalen opvangen van luchtvaartuigen met een ADS-B-transponder.

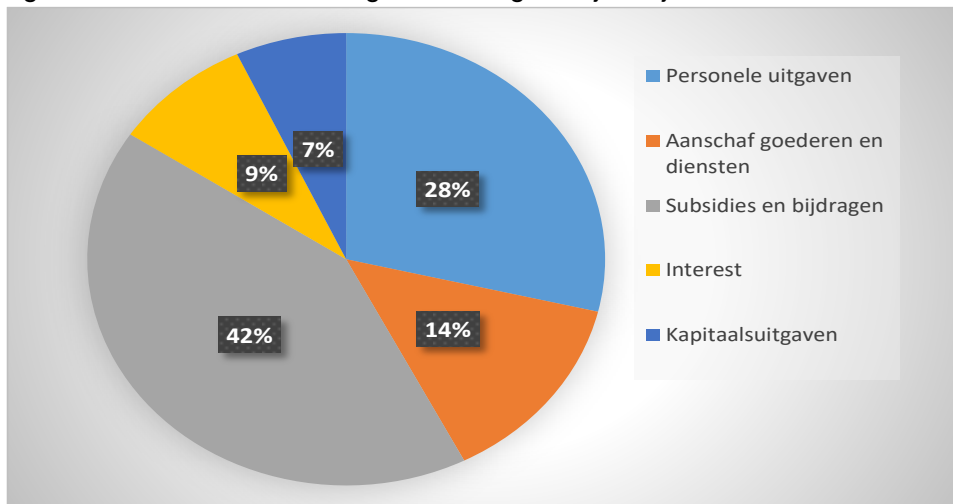
Het ligt in de bedoeling dat er wordt overgegaan tot surveillance procedure, waarbij in de toekomst mogelijk een tarief aan deze dienstverlening kan worden gekoppeld. De luchtvaartdienst is nog bezig om de achterstand van 2020 tot en met 2022 en het 1^e kwartaal van 2023 in te lopen. Zodra het systeem in werking is, kan de data van 2023 worden opgeroepen, verwerkt en gefactureerd. De target is medio september 2023, vermits alle voorzieningen zijn getroffen. Tot en met juni 2023 is een bedrag van SRD 17,8 miljoen gestort voor overvliegkosten.

Als inkomstenverhogende maatregel zijn de rechten van grondhuur en erfpacht verhoogd, maar de inning vindt achteraf plaats. De impact van deze maatregel zal in het dienstjaar 2024 zichtbaar zijn.

Overheidsuitgaven

In mei 2023 is het besluit genomen om een koopkrachtversterking van SRD 2.500,- toe te kennen aan de ambtenaren en aan hun gelijkgestelden. Tegelijkertijd hebben de gepensioneerden van de overheid een koopkrachtversterking van SRD 1.800 ontvangen. Deze koopkrachtversterking zal beschikbaar worden gesteld voor de duur van 6 maanden, ingaande mei tot en met november, met uitzondering van juli. Vanwege de uitbetaling van de vakantietoelage is in de maand juli geen koopkrachtversterking beschikbaar gesteld. De uitbetaling van de koopkrachtversterking kost de Staat maandelijks ca. SRD 139 miljoen. Uit hoofde van de koopkrachtversterking aan gepensioneerden is het extra bedrag dat beschikbaar wordt gesteld aan het Pensioenfonds ruim SRD 34 miljoen op maandbasis.

Figuur I: Procentuele verdeling van de uitgaven jan – jun 2023

Aan overige goederen en diensten is een totaalbedrag van SRD 565 miljoen beschikbaar gesteld in juni 2023. Er zijn betalingen gedaan voor onder andere vuilophaal, arrestantenvoeding, ambassade posten, contributies, ICT gerelateerde kosten, onderhoudswerkzaamheden, medicamenten en diverse vaste lasten en leveranciers.

Onder de categorie subsidies en bijdrage is een totaalbedrag van SRD 239 miljoen beschikbaar gesteld voor sociale uitgaven in juni 2023, te weten AOV (SRD 90,8 miljoen), AKB (SRD 8,4 miljoen), financiële uitkering aan mensen met een beperking (SRD 25,4 miljoen), financiële uitkering aan zwakke huishoudens (SRD 4,3 miljoen) en Social Beneficiary Program (SRD 110,2 mln). Het project Social Beneficiary Program omvat de uitkering van SRD 1.800 aan doelgroepen die aan de criteria voldoen. Binnen het IMF programma, is er een target vastgesteld voor sociale uitgaven. Bij de evaluatie blijkt dat de target van de sociale uitgaven per juni 2023 niet is gehaald. In de tweede helft van 2023 zal een inhaalslag worden gemaakt om de target van december 2023 wel te halen.

Er is een stijgende trend van de uitgaven in de gezondheidssector. In de eerste helft van 2023 is een totaalbedrag van SRD 1,2 miljard uitgegeven aan SZF (Staatsziekenfonds). De oorzaken van de stijging van de kosten zijn onder andere:

- Verhoogde kosten in het kader van de NZR (Nationale Ziekenhuisraad) overeenkomst per 1 augustus 2021 en de 34% tariefsaanpassing vanaf januari 2022;
- Een tariefsaanpassing van de particuliere Laboratoria vanaf 1 augustus 2021 en röntgen;
- De verhoogde kosten in het kader van de overeenkomst gesloten met de sectie Medisch Specialisten van de VMS d.d. 23 december 2021;
- De verhoogde kosten in het kader van de principeovereenkomst gesloten met de sectie huisartsen van de VMS d.d. 3 maart 2022.

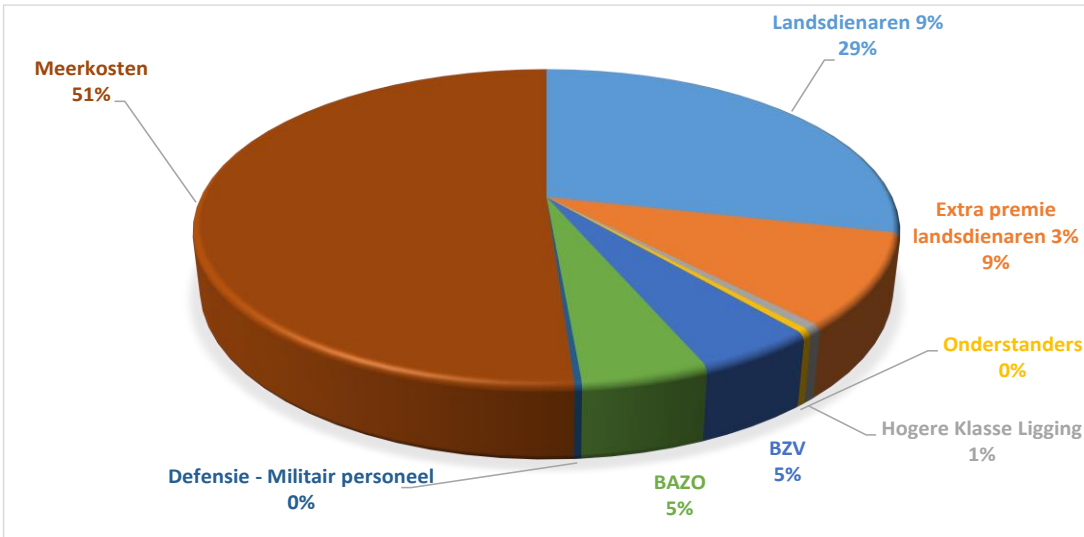
Tabel 3: Overmaking naar het SZF jan – jun 2023 (in SRD miljoen)

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	totaal
1 Landsdienaren 9%	57.0	54.9	55.4	55.9	54.1	67.0	344.2
2 Extra premie landsdienaren 3%	18.9	18.1	18.2	18.5	17.8	22.1	113.7
3 Hogere Klasse Ligging	-	-	3.3	-	-	3.3	6.7
4 Onderstanders	-	-	2.3	-	-	2.3	4.6
5 BZV	8.7	9.2	9.2	10.0	10.0	9.4	56.7
6 BAZO	9.9	9.9	9.9	9.9	9.9	9.9	59.4
7 Defensie - Militair personeel	1.7	1.7	-	-	-	-	3.4
8 Meerkosten	81.5	96.7	96.7	104.2	129.6	105.4	614.0
Totaal	177.8	190.5	195.0	198.5	221.4	219.4	1,202.6

Bron: Ministerie van Financiën en Planning

Figuur 2. Verloop SZF overmakingen jan – jun 2023

Uit figuur 2 blijkt dat de meerkosten als gevolg van onder andere de NZR overeenkomst en de tariefsaanpassing particuliere laboratorium en de medische specialisten een groot deel van de SZF overmakingen beslaat. Over deze periode zijn de kosten gemiddeld 51% van de totale SZF overmakingen. In tabel 4 wordt inzage gegeven in de betalingen die worden verricht door SZF naar de diverse medische dienstverleners over de periode januari tot en met juni 2023.

Tabel 4. Betalingen aan medische dienstverleners door SZF (in SRD miljoen)

Medische dienstverleners	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	Totaal
Ziekenhuizen	81.3	78.5	95.4	98.9	84.3	89.0	527.5
Psychiatrisch Centrum Suriname	0.9	0.7	0.8	0.9	0.6	0.8	4.6
Algemene Artsen RGD	4.0	4.4	4.1	4.3	6.9	7.0	30.7
Apotheken Particulier incl. SZF	30.7	35.6	25.9	42.2	29.0	48.7	212.1
Huisartsen (netto)	9.3	9.2	15.1	15.4	15.3	15.1	79.5
Medische Specialisten (netto)	24.6	28.3	24.0	-	46.8	-	123.7
Rontgen/ Scan (excl. Zkh)	5.4	6.3	5.4	5.6	5.9	8.0	36.6
Laboratorium (excl. Zkh)	6.5	6.7	13.9	16.9	-	29.8	73.9
Nierdialyse	10.6	16.3	11.1	12.3	11.5	12.4	74.3
Overige medische diensten	7.7	10.5	8.8	5.5	8.6	13.0	54.2
Totaal	181.1	196.6	204.5	202.1	208.9	223.9	1,217.1

Bron: Ministerie van Financiën en Planning

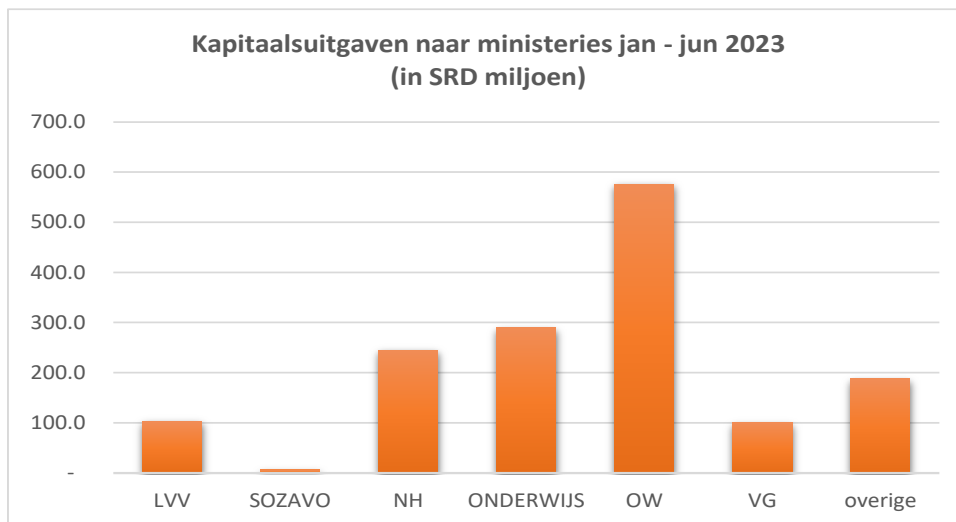
In onderstaand tabel wordt een overzicht gepresenteerd van de overmakingen naar het Ambtenaren Pensioenfonds.

Tabel 5: Overmakingen Ambtenaren Pensioenfonds januari tot en met juni 2023

Pensioenfonds	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Premiespremies (werkgevers + werknemers)	46.8	46.7	47.4	48.3	48.0	47.9
Koopkrachtversterking (SRD 590)	2.4	2.4	2.4	2.3	2.2	2.2
Ondersteuningstoelage (SRD 750)	6.7	6.6	6.7	6.6	6.2	6.3
TWK (verhoging ambtenaren per 1 januari 2022)	4.4	0.0	4.2	7.6	3.7	1.0
Koopkrachtversterking (SRD 1.800)	-	-	-	-	-	45.8
Suppletie Pensioenfonds	85.9	90.0	88.1	86.4	86.7	87.1
Totaal	146.2	145.8	148.7	151.3	146.9	190.2

In tabel 5 wordt het verloop van de overmakingen naar het Pensioenfonds gepresenteerd. Vanaf juni 2023 hebben de gepensioneerden ook koopkrachtversterking van SRD 1.800 ontvangen. De extra middelen die daarvoor beschikbaar worden gesteld, is maandelijks ca. SRD 45,8 miljoen. Totaal komt het bedrag van juni 2023 neer op SRD 190,2 miljoen.

Bij de kapitaalsuitgaven zijn er middelen beschikbaar gesteld voor diverse projecten van de overheid. Ruim SRD 1,5 miljard is uitgegeven in de eerste helft van 2023, waarvan SRD 575 miljoen aan infrastructurele projecten, die uitgevoerd zijn door het Ministerie van Openbare Werken.

Bij de interestbetalingen en financieringskosten zijn er gelden beschikbaar gesteld voor binnenlandse en buitenlandse crediteuren. De totale interest in de maand juni 2023 bedroeg SRD 247 miljoen, waarvan SRD 80 miljoen binnenland schuld en SRD 167 miljoen buitenlandse schuld.

Financiering

Na de goedkeuring van de tweede evaluatie van het IMF Extended Fund Facility (EFF) programma op 14 juni 2023, heeft Suriname wederom een bedrag van SDR 39,4 miljoen (tegenwaarde van USD 53 miljoen) ontvangen. Van dit bedrag is SDR 25,6 (ca. USD 35 miljoen) bestemd voor begrotingssteun en de rest is bestemd voor betalingsbalanssteun.

Ook in juni 2023 zijn middelen ontvangen van International Financial Institutions (IFIs), waaronder de Inter-American Development Bank (IADB), Islamic Development Bank (ISDB), en de OPEC Fund for International Development (OPEC). Daarnaast is ook financiering uit binnenlandse bron ontvangen in de vorm van infrastructuurleningen van de Kuldipsingh N.V.

Voorts zijn middelen beschikbaar gesteld voor het doen van terugbetalingen aan de IADB en enkele binnenlandse crediteuren uit de financiële en niet-financiële sector. Er waren betalingen van leningen en schatkistpapier van enkele commerciële banken, maar ook betalingen van infrastructuurleningen ten behoeve van infrastructurele werken.